

สรุปผลการสำรวจธุรกิจในประเทศไทยเกี่ยวกับปัญหามาตรการที่มีใช้ภาษี
ภายใต้โครงการสำรวจและศึกษามาตรการที่มีใช้ภาษี (NTMs Survey) ของ International Trade Centre

ความเป็นมาของโครงการฯ และผลการสำรวจฯ ในภาพรวม

ความเป็นมา

International Trade Centre (ITC) เป็นหน่วยงานภายใต้ The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) และ World Trade Organization (WTO) มีภารกิจหลักในการให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ และเกิดความก้าวหน้าของระบบเศรษฐกิจ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญได้แก่ ให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันได้ เสริมความเข้มแข็งของหน่วยงานส่งเสริมการค้า และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้กำหนดนโยบายและภาคเอกชน ในการนี้ โครงการสำรวจและศึกษามาตรการที่มีใช้ภาษี (NTMs Survey) ถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ดังกล่าว

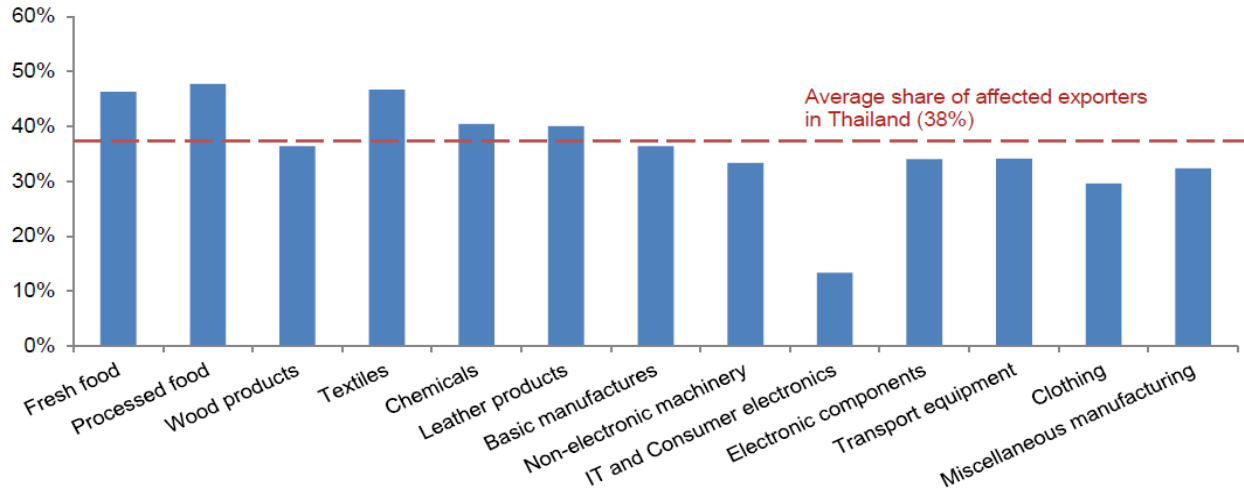
มาตรการที่มีใช้ภาษี (NTMs) หมายถึง มาตรการที่เกี่ยวกับการส่งออกและนำเข้า (นอกเหนือจากเรื่องภาษีศุลกากรทั่วไป) ที่สามารถมีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ปริมาณการค้า และราคาสินค้า ทั้งนี้ รวมถึงมาตรการด้านเทคนิค และมาตรฐาน กฎระเบียบด้านพิธีการศุลกากร ค่าธรรมเนียมพิเศษที่มีใช้ภาษีศุลกากร มาตรการด้านการเงิน และมาตรการห้ามนำเข้าส่งออก เป็นต้น จากการสำรวจโดย ITC ในปี ๒๐๐๘ พบว่ามาตรการที่มีใช้ภาษีถือเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้ส่งออกประสบ ITC จึงเน้นสร้างความโปร่งใสเกี่ยวกับ NTMs โดยการเผยแพร่ข้อมูล และดำเนินโครงการสำรวจผู้ประกอบการเพื่อให้ทราบข้อมูล และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่อไป อนึ่ง ITC มีการดำเนินโครงการ NTMs Survey ในหลายประเทศ เช่น อูรุกวัย ปารากวัย โคลอมเบีย เปรู แทนซาเนีย อียิปต์ ติมูตูลู กินี เซเนกัล โกตดิวัวร์ มาดากัสการ์ บูร์กินาฟาโซ เคนยา มาลาวี มอริเชียส โมร็อกโก คาซัคสถาน บังกลาเทศ ศรีลังกา กัมพูชา อินโดนีเซีย และไทย เป็นต้น

สำหรับโครงการ NTMs Survey ในไทย ITC ได้เริ่มทำการสำรวจบริษัทในไทยเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ โดยเริ่มจากการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (telephone interview) กับบริษัทกว่า ๑,๐๖๗ แห่งที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก-นำเข้าสินค้า^๑ เพื่อสอบถามข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นได้คัดเลือกเหลือเพียง ๓๕๐ บริษัท เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (face-to-face interview) ซึ่งการสำรวจฯ ได้เสร็จสิ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ ก่อนดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผล และนำมาสู่การประชุม Stakeholder Meeting on NTMs ในวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ โดยเชิญหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องประมาณ ๕๐ หน่วยงานเข้าร่วม เพื่อรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะ ก่อนเผยแพร่รายงานต่อไปในช่วงต้นปี ๒๕๕๘

^๑ ครอบคลุม ๑๓ สาขา ได้แก่ อาหารสดและสินค้าเกษตรที่ยังไม่แปรรูป อาหารแปรรูปและผลิตภัณฑ์จากเกษตร ผลิตภัณฑ์ไม้และกระดาษ เส้นใย/ผ้า ผืน/สิ่งทอ เคมีภัณฑ์ เครื่องหนัง โลหะและสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐาน เครื่องจักรกลที่ไม่ใช่เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องคอมพิวเตอร์/อุปกรณ์โทรคมนาคม/เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์การขนส่ง เครื่องนุ่งห่ม และสินค้าอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ดอื่นๆ

สรุปผลการสำรวจฯ ในภาพรวม ด้านการส่งออก

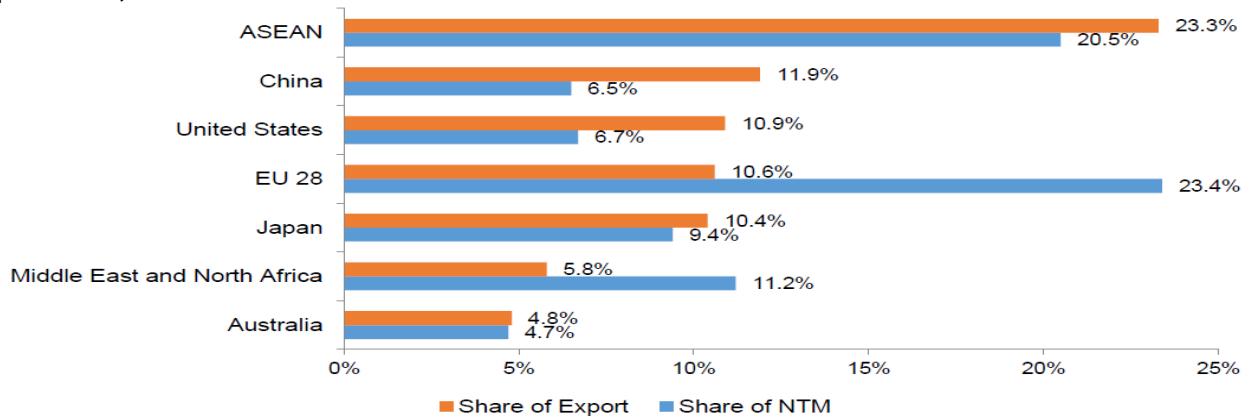
Share of exporting companies affected by NTMs, by sector

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

- ในภาพรวมพบว่า ๓๘% ของจำนวนผู้ส่งออกในไทยที่ได้ทำการสำรวจฯ แจ้งว่าได้รับผลกระทบจากกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค (burdensome regulations) ซึ่งสังเกตว่ายังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่ ๕๖% ในการสำรวจที่ผ่านมาของ ITC กว่า ๒๑ ประเทศ
- ผู้ส่งออกในสาขาเกษตรและอาหาร (agro-food sector) ได้รับผลกระทบจาก NTMs มากกว่าผู้ส่งออกในสาขาอุตสาหกรรม (manufacturing sector) ทั้งนี้
  - Agro-food sector เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจาก NTMs มากที่สุด โดยพบว่า ๔๖% ของผู้ส่งออกสินค้า fresh food และ ๔๗% ของผู้ส่งออกสินค้า processed food แจ้งว่าได้รับผลกระทบจาก NTMs
  - Manufacturing sector พบว่า ผู้ส่งออกสินค้า leather products, chemicals และ textiles เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจาก NTMs มากที่สุด ขณะที่ผู้ส่งออกสินค้า electronics, consumer and IT products (ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกอันดับต้นของไทย) ได้รับผลกระทบจาก NTMs น้อยที่สุด
- นอกจากนี้ ผลการสำรวจฯ ด้านการนำเข้าพบว่า ผู้นำเข้าในไทยทั้งในสาขา agro-food และ manufacturing sector ได้รับผลกระทบจาก NTMs เป็นสัดส่วนที่น้อยกว่ามาก (๒๖%) เมื่อเทียบกับด้านการส่งออก (๓๘%)

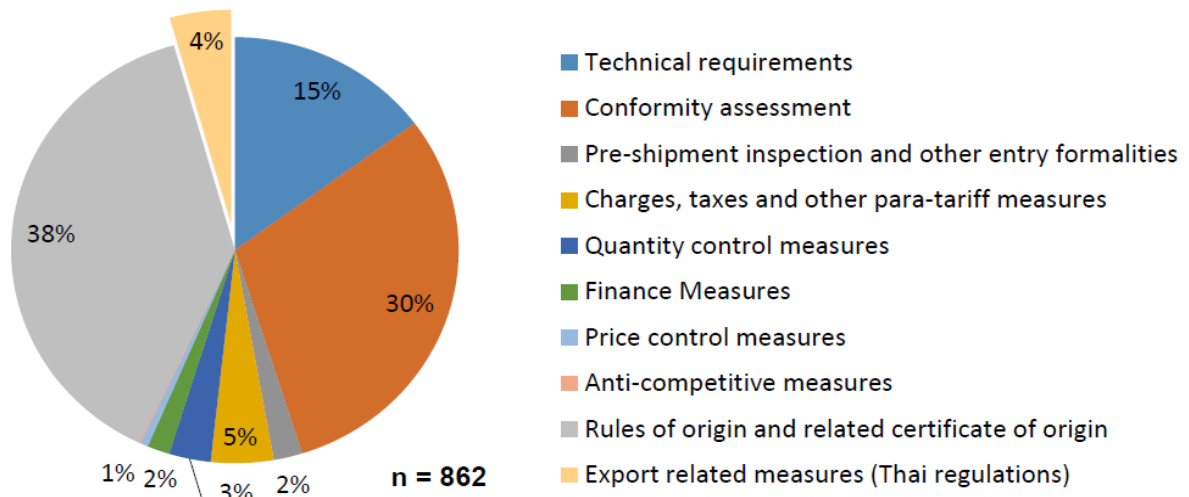
Share of total exports and share of NTM cases applied by partner countries (selected partners), ๒๐๑๓

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔) and Trade Map (๒๐๑๓)

- EU๒๘ เป็นตลาดที่ผู้ส่งออกไทยพบปัญหา NTMs มากที่สุดคิดเป็น ๒๓.๔% ของจำนวน NTMs ทั้งหมดที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจฯ (i.e. ๘๖๒ cases of burdensome regulations) เมื่อเทียบกับข้อเท็จจริงว่าไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปตลาด EU๒๘ ๑๐.๖% ของการส่งออกไทยทั้งหมด
- แม้ China, U.S. และ Japan จะเป็นตลาดส่งออกสำคัญของไทยที่ใกล้เคียงกับ EU๒๘ แต่พบว่า ผู้ส่งออกไทยพบปัญหา NTMs น้อยกว่า คิดเป็น ๖.๕% ๖.๗% และ ๙.๔% ของจำนวน NTMs ทั้งหมดที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจฯ ตามลำดับ
- ASEAN เป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของไทย (คิดเป็น ๒๓% ของการส่งออกไทยทั้งหมด) แต่ก็เป็นกลุ่มประเทศที่ผู้ส่งออกไทยพบปัญหา NTMs มากด้วยเช่นกัน (คิดเป็น ๒๐.๕% ของจำนวน NTMs ทั้งหมดที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจฯ)
- Middle East and North Africa เป็นกลุ่มที่ผู้ส่งออกไทยพบปัญหา NTMs มากเช่นกัน (คิดเป็น ๑๑.๒% ของจำนวน NTMs ทั้งหมดที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจฯ) แม้ไทยมีสัดส่วนส่งออกในกลุ่มดังกล่าวเพียง ๕.๘% ของการส่งออกไทยทั้งหมดเท่านั้น

Types of burdensome regulations experienced by Thai exporters - TOTAL

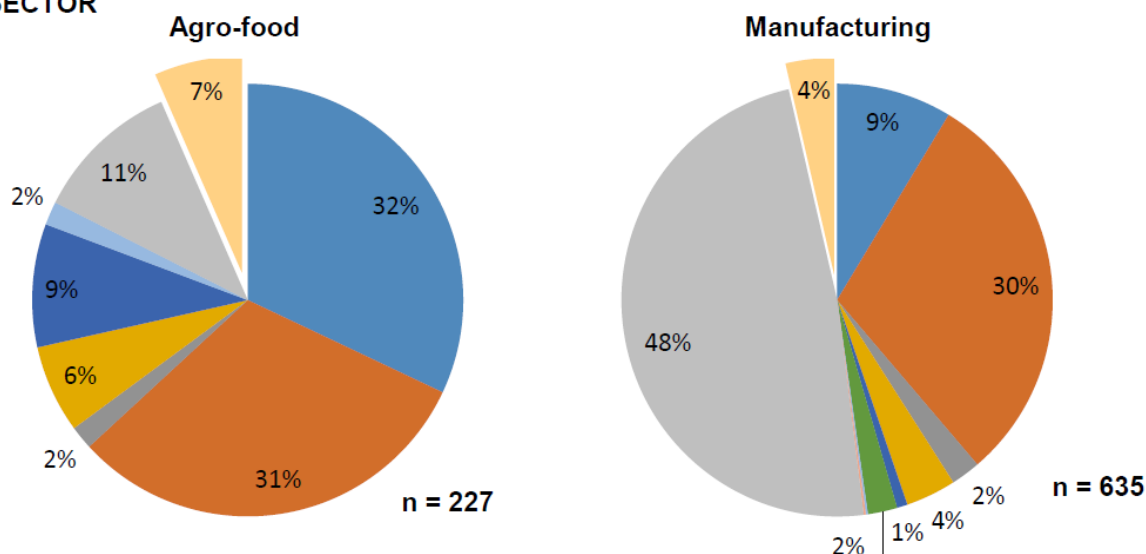

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

- ในจำนวน ๘๖๒ cases of burdensome regulations ที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจฯ พบว่า ๘๖% ของจำนวนดังกล่าว เป็นมาตรการของประเทศคู่ค้าของไทย ส่วนที่เหลืออีก ๑๔% เป็นมาตรการเกี่ยวกับการส่งออกของไทยเอง ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลสำรวจฯ ดังกล่าวมีความแตกต่างจากผลการสำรวจที่ผ่านมาของ ITC ในประเทศต่างๆ ที่โดยทั่วไปแล้วพบว่า ๗๕% ของมาตรการ NTMs ที่รับแจ้งจะเกิดจากประเทศคู่ค้า และอีก ๒๕% จะเป็นมาตรการเกี่ยวกับการส่งออกของประเทศผู้ส่งออกเอง
- NTMs ที่พบส่วนใหญ่ จะเกี่ยวกับมาตรการด้านเทคนิค (technical requirements และ conformity assessment คิดเป็น ๑๕% และ ๓๐% ของจำนวน NTMs ทั้งหมดที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจฯ) และกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าและใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (rules of origin and related certificate of origin คิดเป็น ๓๘% ของจำนวน NTMs ทั้งหมดที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจฯ)
- มีเพียง ๔% เท่านั้นที่เป็นมาตรการ NTMs ที่เกี่ยวกับการส่งออกของไทยเอง ซึ่งจากการสำรวจฯ พบว่า หลายมาตรการในส่วนนี้จะเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานสินค้าส่งออกโดยสมัครใจ (voluntary standards)

Types of burdensome regulations experienced by Thai exporters – BY SECTOR

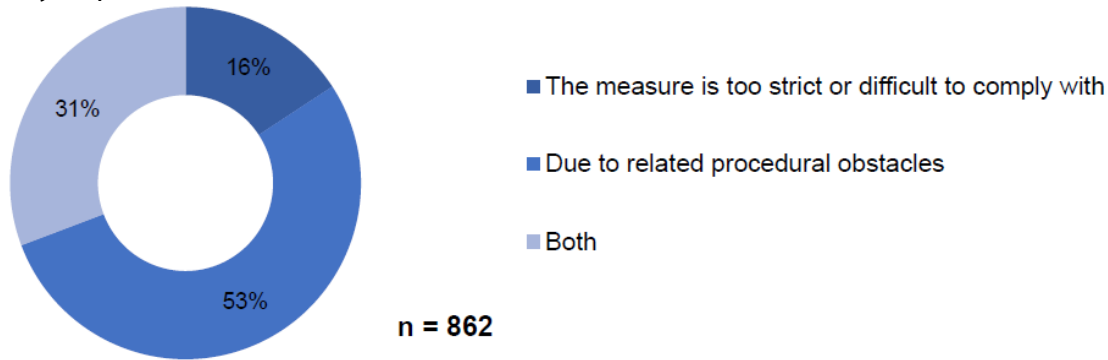
BY SECTOR

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

- หากแบ่งการสำรวจฯ ออกเป็น agro-food sector และ manufacturing sector จะพบว่า สัดส่วนของปัญหา NTMs ที่ผู้ส่งออกไทยประสบ มีความแตกต่างกันพอสมควร ดังนี้
  - สำหรับ agro-food sector ผู้ส่งออกไทยในกลุ่มนี้มักเจอกับมาตรการ technical requirements (๓๒%) และ conformity assessment (๓๑%) ส่วนมาตรการ rules of origin and related certificate of origin จะพบเพียง ๑๑%
  - สำหรับ manufacturing sector ผู้ส่งออกไทยในกลุ่มนี้จะเจอกับมาตรการ technical requirements (๙%) และ conformity assessment (๓๐%) ในสัดส่วนที่น้อยกว่า agro-food sector แต่ปรากฏว่าจะเจอกับมาตรการ rules of origin and related certificate of origin (๔๘%) มากที่สุด

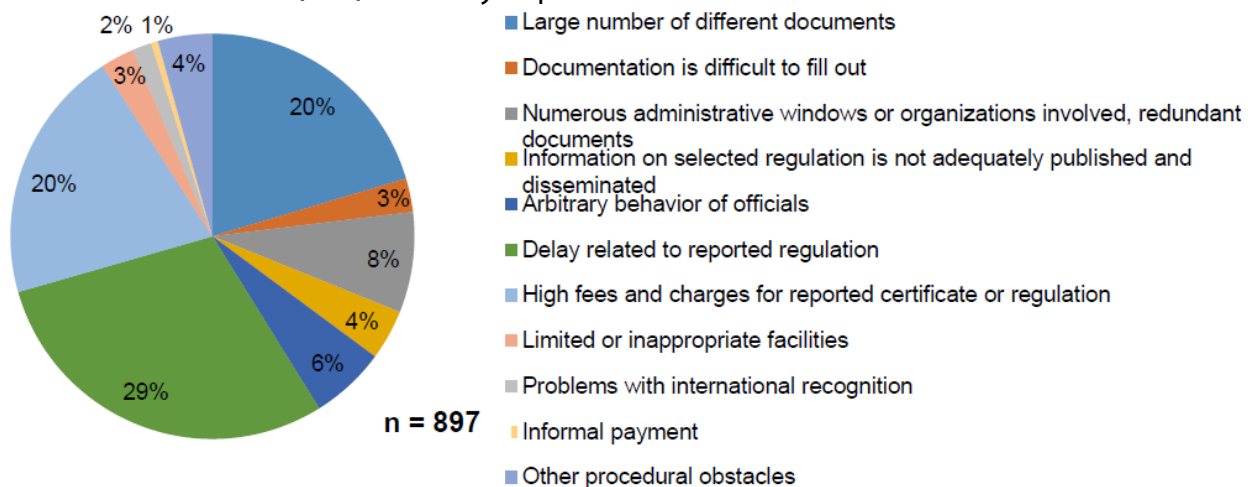
Why exporters face difficulties with NTMs

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

- การสำรวจฯ ได้สอบถามถึงเหตุผลที่มาตรการ NTMs (๘๖๒ cases of burdensome regulations) เหล่านี้ถูกมองว่าเป็นภาระแก่ผู้ส่งออกในไทยด้วย ซึ่งแบ่งได้เป็น ๒ สาเหตุหลัก คือ ๑) the measure is too strict or difficult to comply with และ ๒) due to related procedural obstacles ซึ่งจากการสำรวจฯ ปรากฏว่า ผู้ส่งออกไทยเห็นว่า มีเพียง ๑๖% เท่านั้นที่เกิดจากตัวมาตรการเองที่มีความเข้มงวดและยากต่อการดำเนินการ (too strict or difficult to comply with) ขณะเดียวกันกลับพบว่า มีถึง ๕๓% ที่เกิดจากอุปสรรคด้านขั้นตอน (procedural obstacles: POs) ที่เกี่ยวข้องกับตัวมาตรการเหล่านั้น และอีก ๓๑% เกิดจากทั้ง ๒ สาเหตุ

Procedural obstacles (POs) faced by exporters in Thailand

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

- หากพิจารณาถ่วงลงไปเกี่ยวกับอุปสรรคด้านขั้นตอน (procedural obstacles: POs) ผู้ส่งออกในไทยได้แจ้งว่า พบอุปสรรคด้านขั้นตอน (POs) เป็นจำนวน ๑,๑๗๙ ครั้ง ในจำนวนนี้มีสูงถึง ๗๖% (๘๙๗ ครั้ง) ที่เกิดจากหน่วยงานไทย
- PO ที่พบมากที่สุดเกิดจากความล่าช้าในการขอเอกสารที่เกี่ยวข้อง ใบรับรอง หรือใบอนุญาต จากหน่วยงานไทย (๒๙% - delay related to reported regulations) รองลงมาคือ อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่จัดเก็บในหลายขั้นตอนในหลายหน่วยงานของไทย (๒๐% - high fees and charges for reported certificate or regulations) และการต้องยื่นเอกสารที่แตกต่างจำนวนมากต่อหน่วยงานไทยสำหรับการส่งออก (๒๐% - large number of different documents)

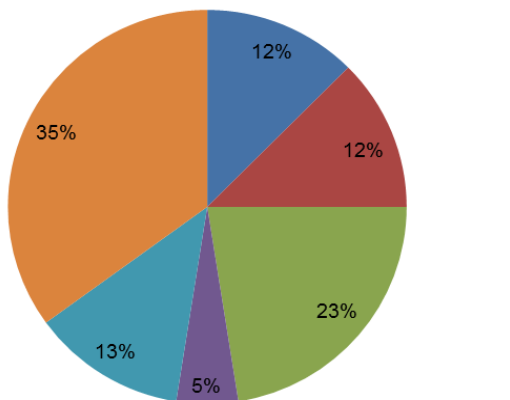
- ปัญหาด้านคอร์ปชั่นของไทย (๑% - informal payment) ยังพบน้อยมาก ซึ่งถือว่าต่ำมากเมื่อเทียบกับผลการสำรวจที่ผ่านมาของ ITC ในประเทศต่างๆ
- นอกจากนี้ ได้มีการสอบถามผู้ส่งออกในไทยเกี่ยวกับหน่วยงานที่ประสบปัญหาอุปสรรคด้านขั้นตอน (POs) ด้วย ซึ่งพบว่า POs ส่วนใหญ่ จะพบในส่วนที่เกี่ยวกับกรมการค้าต่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า โดยพบว่าปัญหาเกิดจาก delays or administrative burdens ในการขอหนังสือรับรองฯ นอกจากนี้ยังพบปัญหา POs ที่หน่วยงานต่างๆ ได้แก่องค์การอาหารและยา หอการค้าไทย กรมศุลกากร และหน่วยงานทดสอบและรับรองของภาคเอกชนด้วย อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าว อาจไม่ได้เกิดจากความบกพร่องในการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่อาจเกิดจากการที่ผู้ส่งออกเองยังขาดความพร้อมและความเข้าใจในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนด

สรุปผลการสำรวจฯ ในภาพรวม ด้านการนำเข้า

- สำหรับด้านการนำเข้า ในภาพรวมพบว่า ๒๖% ของจำนวนผู้นำเข้าในไทยที่ได้ทำการสำรวจฯ แจ้งว่าได้รับผลกระทบจาก NTMs ทั้งนี้ ผู้นำเข้าในสาขาเกษตรและอาหาร (agro-food sector) และผู้นำเข้าในสาขาอุตสาหกรรม (manufacturing sector) ต่างมีส่วนที่ได้รับผลกระทบจาก NTMs ที่ใกล้เคียงกัน (i.e. ๒๕% และ ๒๖% ตามลำดับ)

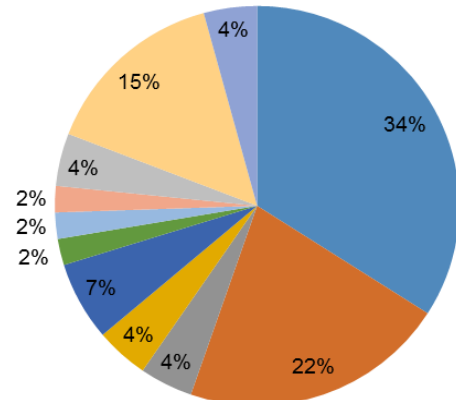
Perception of Importers

Type of NTMs faced in Thailand

- Technical requirements
- Conformity assessment
- Pre-shipment inspection and other entry formalities
- Quantity control measures
- Price control measures
- Rules of origin and related certificate of origin

POs experienced in Thai Agencies

- Arbitrary behavior of officials regarding classification and valuation of the reported product
- Delay related to reported regulation
- Documentation is difficult to fill out
- Informal payment
- Large number of different documents
- Limited/inappropriate facilities for testing
- Numerous administrative windows/organizations involved, redundant documents
- Other problems with international recognition
- Selected regulation changes frequently
- High fees and charges for reported certificate/regulation
- Other procedural obstacles, please specify

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

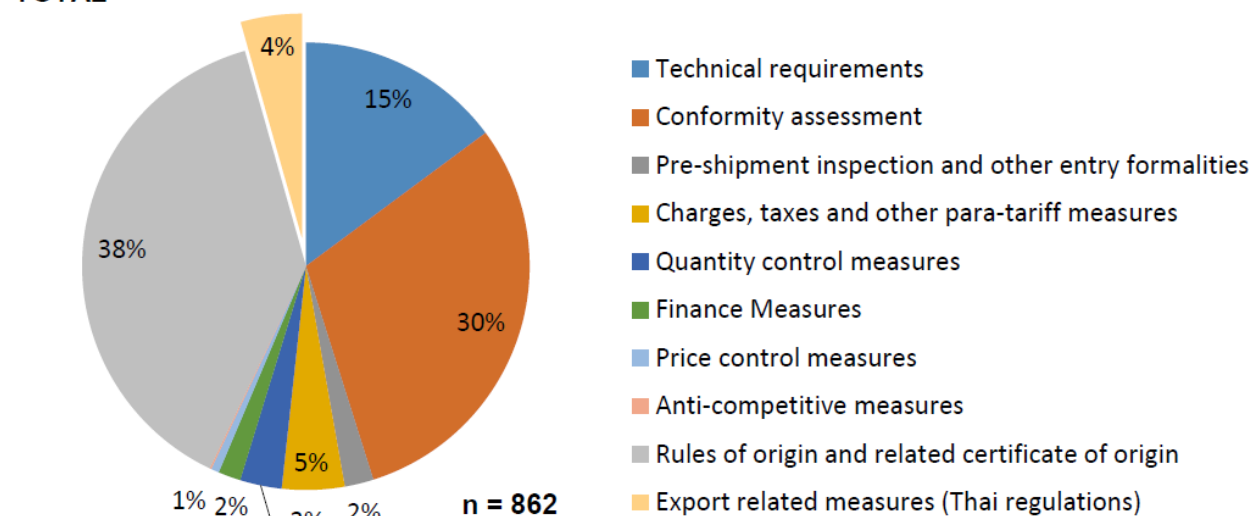
- ปัญหา NTMs ที่ผู้นำเข้าส่วนใหญ่พบในไทย อาทิ มาตรการเกี่ยวกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (๓๕% - rules or origin and related certificate of origin) และมาตรการเกี่ยวกับพิธีการนำเข้าต่างๆ (๒๓% - pre-shipment inspection and other entry formalities) รองลงไปจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับมาตรการด้านเทคนิค (๑๒% - technical requirements) และการประเมินความสอดคล้อง (๑๒% - conformity assessment)
- หากพิจารณาเกี่ยวกับอุปสรรคด้านขั้นตอน (procedural obstacles: POs) จะพบว่า ผู้นำเข้ามักจะประสบกับปัญหาการปฏิบัติที่แตกต่างของเจ้าหน้าที่ในการจำแนกพิกัดศุลกากรและการประเมินมูลค่าศุลกากร (๓๔%) ความล่าช้าในการขอเอกสารที่เกี่ยวข้อง ใบรับรอง หรือใบอนุญาต จากหน่วยงานไทย (๒๒%) และ อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่สูงสำหรับใบอนุญาต (๑๕%)

ด้านมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และมาตรการอุปสรรคด้านเทคนิคต่อการค้า

สรุปผลการสำรวจ

จากการสำรวจ ของ ITC พบว่า มาตรการด้านเทคนิค (technical requirement) ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานด้านเทคนิคของสินค้า และมาตรการประเมินความสอดคล้อง (conformity assessment) ซึ่งเกี่ยวกับการตรวจสอบความสอดคล้องตามมาตรฐานด้านเทคนิคของสินค้า ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้ส่งออกไทย ประสบ คิดเป็นประมาณ ๑๕% และ ๓๐% ของปัญหา NTMs ทั้งหมดที่สำรวจ ตามลำดับ ซึ่งสังเกตว่า การประเมินความสอดคล้อง (๓๐%) จะเป็นปัญหาที่พบมากกว่ามาตรการด้านเทคนิค (๑๕%) นอกจากนี้ การสำรวจ ยังพบว่า SMEs จะประสบปัญหามาตรการด้านเทคนิค และการประเมินความสอดคล้อง มากกว่าบริษัทขนาดใหญ่

Types of burdensome regulations experienced by Thai exporters - TOTAL

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

สำหรับสินค้าเกษตร

- ผู้ส่งออกสินค้าเกษตรมักจะพบกับปัญหามาตรการด้านเทคนิค และการประเมินความสอดคล้อง ในสัดส่วนที่มากกว่าผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม และ SMEs มักจะประสบปัญหา มากกว่าบริษัทขนาดใหญ่
- สินค้าที่มักประสบปัญหา จะอยู่ในกลุ่ม ปลา สัตว์น้ำจืดพวกครัสเตเชีย โมลลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ัญพืช และของปรุงแต่งจากแป้ง สตาร์ช ผลไม้ หรือพืชผัก

- ไทยมักประสบปัญหา กับสหภาพยุโรป เนื่องจากกฎระเบียบด้าน food safety และ conformity assessment มากกว่าประเทศอย่าง จีน ญี่ปุ่น และ ASEAN ซึ่งไทยมีความตกลงการค้าเสรีด้วยแล้ว
- ตัวอย่าง NTMs ที่พบ อาทิ
  - สหภาพยุโรปมีมาตรการที่เข้มงวดด้าน food safety และ conformity assessment เช่น ผู้ส่งออกอาหารทะเลแปรรูปเห็นว่า สหภาพฯ มีความเข้มงวดเกี่ยวกับ tolerance limit of chemical substances และต้องมีใบรับรอง HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) เพื่อยืนยันถึงความปลอดภัยและคุณภาพของผู้ส่งออกด้วย
  - ผู้ส่งออกข้าวและอาหารสดเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับในการบรรจุหีบห่อและการฉีดยาฆ่าแมลงของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ สินค้าต่างๆ จำเป็นต้องมีการฉีดยาฆ่าแมลง (Methyl Bromide) และบรรจุในถุงพลาสติกขนาดใหญ่
  - ผู้ส่งออกอาหารแปรรูปต้องประสบปัญหาขาดข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับเงื่อนไขด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้า โดยเฉพาะของประเทศ แอฟริกาใต้ เนปาล เกาหลีใต้ ปาปัวนิวกินี บังกลาเทศ และไนจีเรีย
  - ผู้ส่งออกอาหารสด กล่าวว่าประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปไม่ยอมรับใบรับรองสินค้าที่ออกโดยประเทศไทยอย่างง่ายตายนัก และยืนยัน ที่จะทำการตรวจสอบด้วยตนเอง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบทางพันธุกรรม) การตรวจสอบดังกล่าวใช้เวลา ๕ ถึง ๗ วันและใช้ค่าใช้จ่าย ประมาณ ๖๐๐ ยูโร ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งความเป็นไปได้ที่อาหารสด (ผักและผลไม้) จะเน่าเสียเนื่องจากความล่าช้า ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยงทางการเงินที่ใหญ่หลวงสำหรับบริษัท

สำหรับสินค้าอุตสาหกรรม

- ผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมักจะพบกับปัญหามาตรการด้านเทคนิค และการประเมินความสอดคล้อง เช่นกัน และ SMEs มักจะประสบปัญหา มากกว่าบริษัทขนาดใหญ่
- สินค้าที่มักประสบปัญหา เฟอร์นิเจอร์ เครื่องมือ เครื่องสำอาง หรือสิ่งปรุงแต่งสำหรับประติมากรรม สิ่งปรุงแต่งที่ใช้ขัดเงาหรือขัดถู และรองเท้า
- ไทยมักประสบปัญหา กับประเทศในกลุ่ม ASEAN และสหภาพยุโรป
- ตัวอย่าง NTMs ที่พบ อาทิ
  - ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไปยังสหภาพยุโรปร้องเรียนว่าต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงในการขอใบรับรองการย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (bio-degradable) อันได้แก่ EN ๑๓๔๓๒ ของประเทศเบลเยียม และ ASTM ของประเทศสหรัฐอเมริกา
  - ประเทศสหรัฐอเมริกายืนยันให้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากหนังเพื่อหาสารเคมีตกค้างที่เป็นอันตราย เช่น ตะกั่ว และซีโตน ค่าใช้จ่าย ในการตรวจสอบอยู่ระหว่าง ๑๐๐,๐๐๐ และ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก และเจ้าหน้าที่ของสหรัฐฯ ยอมรับเพียงผลการทดสอบจากห้องทดลองในสหราชอาณาจักรหรือสหรัฐฯ เท่านั้น
  - ปัญหาที่เกิดจากข้อมูลที่ไม่มีเพียงพอเช่น ผู้ส่งออกจำเป็นต้องใช้ใบรับรองของหน่วยงานมาตรฐานทางเทคนิคและความปลอดภัย (Technical Standard and Safety Authority: TSSA) ในการส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไปยังแคนาดา แต่พบว่าข้อมูลเกี่ยวกับการให้ได้ว่าซึ่งใบรับรองดังกล่าวค้นหาได้ยาก

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

- เพิ่มการสื่อสาร: ภาครัฐและเอกชนของไทยควรมีการหารือและประสานงานกันมากขึ้นเพื่อลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังจากสาธารณะและความสามารถของภาครัฐในการดำเนินการ
- การใช้ระบบสารสนเทศ: ภาครัฐควรใช้ระบบฐานข้อมูลออนไลน์ และการขึ้นทะเบียนใบอนุญาตออนไลน์ให้มากขึ้นเพื่อลดระยะเวลาการให้บริการและขยายบริการให้ครอบคลุมบริษัทได้มากขึ้น
- การปฏิบัติตามกฎระเบียบ: ภาคเอกชนจะต้องเตรียมความพร้อมให้มากขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามมาตรการด้านเทคนิคที่สำคัญได้ก่อนที่จะส่งออกไปยังประเทศเป้าหมาย

ด้านพิธีการด้านศุลกากร และด้านควบคุม

สรุปผลการสำรวจ

พิธีการด้านศุลกากร (customs clearance) และด้านควบคุม (border controls) ถือเป็นอุปสรรคด้านขั้นตอน (procedural obstacles: POs) ที่สำคัญที่ผู้ส่งออกไทยประสบ ทั้งนี้ จากผลการสำรวจฯ ของ ITC ผู้ส่งออกในไทยแจ้งว่าพบอุปสรรคด้านขั้นตอน (POs) เป็นจำนวน ๑,๑๗๙ ครั้ง ในจำนวนนี้มีสูงถึง ๗๖% (๘๙๗ ครั้ง) ที่เกิดในไทย มากกว่าเกิดในประเทศคู่ค้า

ด้านการส่งออก พบว่า

- อุปสรรคด้านขั้นตอน (POs) ที่พบมากในไทยและในประเทศคู่ค้า ได้แก่ ความล่าช้าในการขออนุญาต (delay related to reported regulation) ค่าธรรมเนียมการขออนุญาตที่สูงมาก (unusually high fees and charges for reported certification/regulation) และการยื่นเอกสารที่แตกต่างเป็นจำนวนมาก (large number of different documents)
- ในประเทศคู่ค้า ปัญหา POs ที่พบมากที่สุดคือ ค่าธรรมเนียมการขออนุญาตที่สูงมาก
- ในประเทศไทย ปัญหา POs ที่พบมากที่สุดคือ ความล่าช้าในการขออนุญาต
- ในการส่งออกสินค้าเกษตร พบว่า
  - ปัญหา POs มักเกิดในไทย มากกว่าเกิดในประเทศคู่ค้า
  - ปัญหา POs ที่พบมากที่สุดคือ ความล่าช้าในการขออนุญาต ค่าธรรมเนียมการขออนุญาตที่สูงมาก และการยื่นเอกสารที่แตกต่างเป็นจำนวนมาก
  - SMEs จะประสบปัญหามากกว่าบริษัทขนาดใหญ่
- ในการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม พบว่า
  - ปัญหา POs มักเกิดในภาคการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม มากกว่าในภาคการส่งออกสินค้าเกษตร
  - ปัญหา POs มักเกิดในไทย มากกว่าเกิดในประเทศคู่ค้า
  - ปัญหา POs ที่พบมากที่สุดคือ ความล่าช้าในการขออนุญาต ค่าธรรมเนียมการขออนุญาตที่สูงมาก การยื่นเอกสารที่แตกต่างเป็นจำนวนมาก และการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก

ด้านการนำเข้า พบว่า

- อุปสรรคด้านขั้นตอน (POs) ส่วนใหญ่จะเกิดในไทย
- ปัญหา POs ที่พบมากในไทยได้แก่ การปฏิบัติที่แตกต่างของเจ้าหน้าที่ในการจำแนกพิกัดศุลกากร และการประเมินมูลค่าศุลกากร และความล่าช้าในการขออนุญาต

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

- ปฏิรูประบบศุลกากร โดยการลดกระบวนการและขั้นตอนด้านศุลกากรให้เรียบง่ายและสอดคล้องกับประเทศคู่ค้า เสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและ e-commerce เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจยุคใหม่ และพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ
- ใช้ประโยชน์จาก single window ทั้ง national single window และ ASEAN single window ตลอดจนความตกลงการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าในการจัดอุปสรรคด้านกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ร่วมกันนี้ ภาคเอกชนต้องพยายามเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีให้มากขึ้นด้วย

ด้านมาตรการกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้า

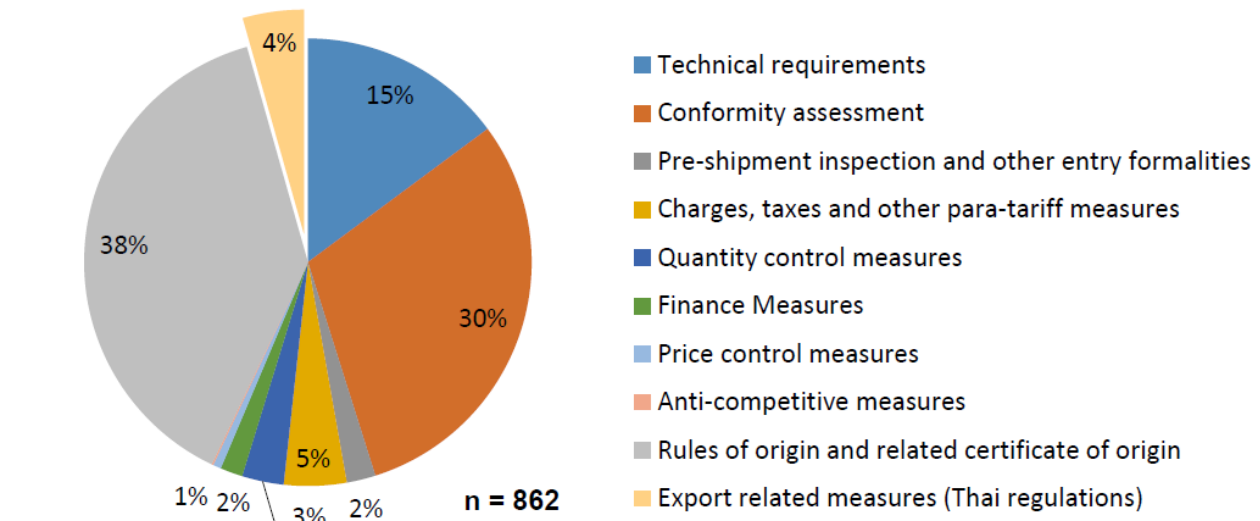
สรุปผลการสำรวจ

ปัญหาด้านมาตรการกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้า ถือเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อผู้ส่งออก-นำเข้า

ด้านการส่งออก

- ปัญหา NTMs อาทิ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ภาษี ค่าธรรมเนียม และค่าธรรมเนียมพิเศษที่มีใช้ภาษี มาตรการด้านการควบคุมปริมาณ และมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า รวมแล้วมีจำนวนเกินครึ่งของปัญหา NTMs ที่ผู้ส่งออกไทยประสบ

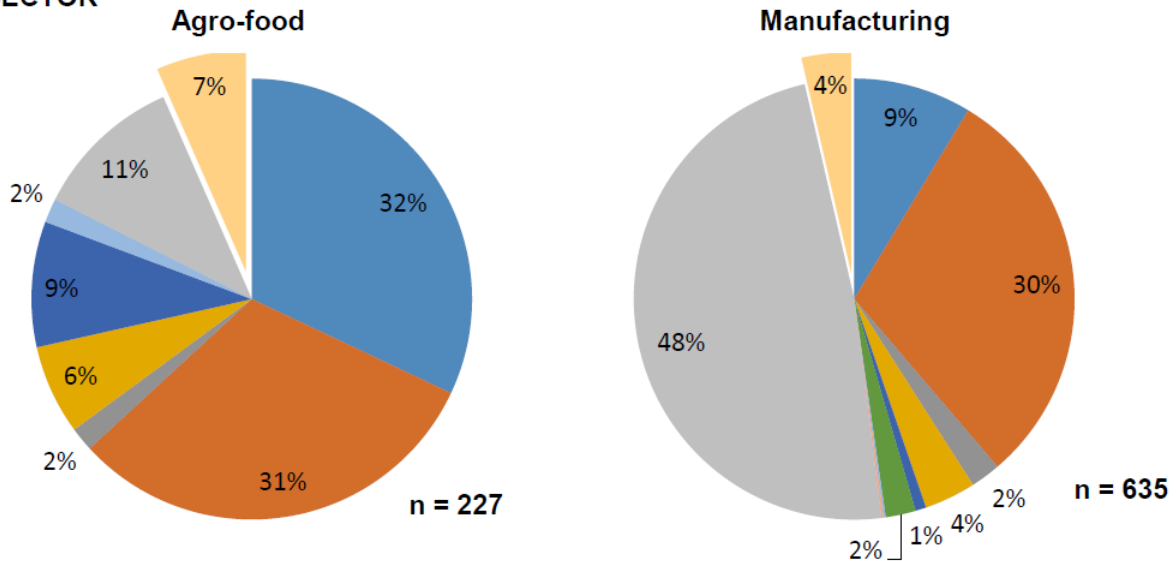
Types of burdensome regulations experienced by Thai exporters - TOTAL

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

- เมื่อพิจารณาในส่วนของมาตรการของไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออก (export related measures – Thai regulations) (ซึ่งคิดเป็น ๔% ของจำนวน NTMs ทั้งหมดที่ผู้ส่งออกไทยแจ้งในการสำรวจ) จะพบว่า มาตรการของไทยที่มักเป็นอุปสรรคต่อผู้ส่งออกจะได้แก่ การตรวจสอบ (export inspections) การขออนุญาตส่งออก (licensing or permit to export) และการขึ้นทะเบียนส่งออก (export registration)

Types of burdensome regulations experienced by Thai exporters – BY SECTOR

Source: ITC business survey on NTMs in Thailand (๒๐๑๔)

- และหากพิจารณาโดยแบ่งออกเป็นภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรมแล้ว จะพบว่า ผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมจะพบปัญหาเกี่ยวกับมาตรการกีดกันด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า เป็นสัดส่วนที่สูงกว่าของผู้ส่งออกสินค้าเกษตร
- ตัวอย่าง NTMs ที่ผู้ส่งออกพบ อาทิ
  - ปัญหาระยะเวลาดำเนินการขอหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าที่กรมการค้าต่างประเทศ รวมถึงความซับซ้อนของขั้นตอน และการระบุ HS code ที่แตกต่างกันในหนังสือรับรองฯ
  - กระทรวงพาณิชย์ของไทยกำหนดให้สินค้าเกษตรบางชนิด เช่น ข้าว พืชผัก และพืชเลี้ยงสัตว์ ต้องผ่านการตรวจสอบรับรองก่อนส่งออก
  - อินโดนีเซียใช้มาตรการจำกัดปริมาณโดยจำกัดการนำเข้าหัวหอมและทุเรียนเหลือเพียง ๑ ตู้คอนเทนเนอร์ (จากเดิม ๓ ตู้คอนเทนเนอร์)
  - ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้พบปัญหาว่าสหรัฐอเมริกาปรับเพิ่มข้อกำหนดที่ต้องให้มีการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าไม้ทุกชิ้นที่ใช้ในผลิตภัณฑ์

ด้านการนำเข้า

- ปัญหา NTMs ที่ผู้นำเข้าส่วนใหญ่มักประสบในไทยจะได้แก่ มาตรการเกี่ยวกับกีดกันด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (rules of origin and related certificate of origin) และมาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบก่อนการนำเข้าและพิธีการนำเข้าต่างๆ (pre-shipment inspection and other entry formalities)
- สำหรับสินค้าเกษตร ผู้นำเข้ามีการระบุถึงปัญหาจากมาตรการ safeguard/anti-dumping duties และมาตรการเกี่ยวกับกีดกันด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า
- สำหรับสินค้าอุตสาหกรรม ผู้นำเข้ามักประสบปัญหาจาก มาตรการเกี่ยวกับกีดกันด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า และมาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบก่อนการนำเข้าและพิธีการนำเข้าต่างๆ
- ตัวอย่าง NTMs ที่ผู้นำเข้าพบ อาทิ
  - ผู้นำเข้าสินค้าสิ่งทอจากจีนประสบปัญหาที่กระทรวงเกษตรใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน (๖ เดือน) ในการตรวจสอบโควตาการนำเข้าไหมจากจีน
  - ผู้นำเข้าสินค้า hot rolled iron/steel จากจีน เกาหลีใต้ เวียดนาม และไต้หวัน ประสบปัญหา มาตรการ anti-dumping/safeguard duties ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตของบริษัทเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

- ควรเพิ่มการใช้ระบบออนไลน์เกี่ยวกับการขอใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า
- ควรเพิ่มการฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ตระหนักถึงการใช้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่แตกต่างกันในแต่ละความตกลงการค้าเสรีของไทย
- ภาครัฐควรดำเนินการปรับ (harmonization) HS code ให้สอดคล้องกับของประเทศคู่ค้าเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า

สรุป

ในภาพรวมผลการสำรวจฯ ปัญหา NTMs ในไทยถือว่าน้อย และอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เมื่อเทียบกับประเทศอื่นที่ ITC เคยทำการสำรวจ ปัญหา NTMs ที่พบบ่อยเกิดจากมาตรการของประเทศคู่ค้า มิใช่เกิดจากมาตรการของไทย ในกรณีนี้ ไทยยังควรดำเนินการสื่อสารระหว่างภาครัฐกับเอกชนให้มากขึ้นในหลากหลายช่องทาง อาทิ การจัดสัมมนาเผยแพร่ความรู้ เว็บไซต์ให้ข้อมูล หรือHotlineตอบข้อซักถาม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงกฎระเบียบ และเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินธุรกิจการค้าด้วยดีต่อไป

ส่วนมาตรการที่มีใช้ภาษี สำนักการค้าสินค้า
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗